

ПРОЄКТ

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВЕТЕРИНАРНОЇ
МЕДИЦИНИ ТА БІОТЕХНОЛОГІЙ ІМЕНІ С.З. ГЖИЦЬКОГО**

**ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА
«ВЕТЕРИНАРНА МЕДИЦИНА»**

підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти

за спеціальністю 211 – «Ветеринарна медицина»

галузі знань 21 – «Ветеринарна медицина»

кваліфікація: лікар ветеринарної медицини

ЗАТВЕРДЖЕНО ВЧЕНОЮ РАДОЮ

Голова вченої ради _____ /В.В. Стибель/
(протокол № _____ від «__» _____ 202 р.)
Освітня програма вводиться в дію з _____ 202 р.
В.о. ректора _____ В.В. Стибель
(наказ № _____ від «__» _____ 202 р.)

Львів – 2020

ЛИСТ-ПОГОДЖЕННЯ
освітньо-професійної програми

Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Галузь знань	21 «Ветеринарна медицина»
Спеціальність	211 «Ветеринарна медицина»
Кваліфікація	Лікар ветеринарної медицини

РОЗРОБЛЕНО І СХВАЛЕНО

Навчально-методичною комісією спеціальності 211 «Ветеринарна медицина»
Протокол №__ від «__» _____ 202 р.
Голова НМК спеціальності
_____ А.М. Тибінка

РЕКОМЕНДОВАНО

Навчально-методичною радою факультету ветеринарної медицини
Протокол №__ від «__» _____ 202 р.
Голова навчально-методичної ради
_____ А.М. Тибінка

ПОГОДЖЕНО

Вченою радою факультету ветеринарної медицини
Протокол №__ від «__» _____ 202 р.
Голова вченої ради факультету
_____ Ю.С. Стронський

ГАРАНТ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Професор кафедри фармакологія та токсикології
_____ Б.В. Гутий
«_____» _____ 202 р.

ПОГОДЖЕНО

Проректор з науково-педагогічної роботи Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького
_____ І.В. Двильок
«_____» _____ 202 р.

ПЕРЕДМОВА

Освітньо-професійна програма підготовки магістрів за спеціальністю 211 «Ветеринарна медицина» галузі знань 21 «Ветеринарна медицина» розроблена на основі Стандарту вищої освіти України, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України № 558 від 24.04.2019 р., з урахуванням досвіду підготовки фахівців ветеринарної медицини.

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Двилюк І.В. – проректор з науково-методичної роботи;

Гутий Б.В. – професор кафедри фармакології і токсикології

Стронський Ю.С. – декан факультету ветеринарної медицини;

Тибінка А.М. – голова методичної комісії факультету ветеринарної медицини;

Леньо Ю.М. – заступник декана ветеринарної медицини.

Сторчак Ю.Г. – головний спеціаліст відділу організації протиепізоотичної роботи Управління безпеки харчових продуктів та ветеринарної медицини Головного управління Держпродспоживслужби у Львівській області.

**1. Профіль освітньо-професійної програми
зі спеціальності 211 «Ветеринарна медицина»**

1 - Загальна інформація	
Повна назва вищого навчального закладу та структурного підрозділу	Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького
Ступінь вищої освіти та назва кваліфікації мовою оригіналу	Магістр Лікар ветеринарної медицини
Офіційна назва освітньої програми	Освітньо-професійна програма «Ветеринарна медицина»
Тип диплому та обсяг освітньої програми	Диплом магістра, одиничний, 360 кредитів ЄКТС, термін навчання 6 років. Мінімум 35% обсягу освітньої програми має бути спрямовано на здобуття загальних та спеціальних (фахових) компетентностей за спеціальністю, визначених Стандартом вищої освіти.
Наявність акредитації	Сертифікат серії НД - II № 1486737 від 24.07.2015 р. і дійсний до 1 липня 2025 р.
Цикл/рівень	Національна рамка кваліфікації України (НРК України) – 7 рівень. Кваліфікаційна рамка в Європейському просторі вищої освіти (QF-EHEA) – другий цикл. Європейська рамка кваліфікацій для навчання упродовж життя (EQF-LLL) – 7 рівень.
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський) рівень
Передумови	Наявність повної загальної середньої освіти, освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст». Умови вступу визначаються Правилами прийому до Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького, затвердженими вченою радою.
Мова(и) викладання	Українська, англійська
Термін дії освітньої програми	До 1.07.2026 року.
Інтернет-адреса постійного розміщення опису	https://lvet.edu.ua/index.php/navchalna-robota/osvitni-prohramy.html

освітньої програми	
2 - Мета освітньої програми	
<p>Метою програми є підготовка висококваліфікованих і професійних лікарів з ветеринарної медицини, здатних самостійно вирішувати наукові задачі та питання, динамічно поєднувати знання, уміння, комунікативні навички і спроможності з автономною діяльністю та відповідальністю.</p>	
3 - Характеристика освітньої програми	
Предметна область (галузь знань, спеціальність, спеціалізація (за наявності))	<p>Ветеринарна медицина. Спеціальність 211 «Ветеринарна медицина». Програма підготовки складається із 12 циклів підготовки (семестрів) та державної атестації. Об'єкт діяльності – система заходів, спрямованих на визначення: змін в органах і системах організму за різного фізіологічного стану; клінічних прояв захворювання та результатів лабораторних досліджень; діяльності лікаря ветеринарної медицини; збору анамнестичних даних; рішень щодо вибору методів діагностики, лікування та профілактики; сутності та динаміки розвитку фізіологічних процесів, які виникають в організмі тварин під впливом різних факторів; сутності процесів виготовлення, зберігання та переробки біологічної сировини; моніторингу щодо поширення хвороб різної етіології та біологічного забруднення довкілля; інноваційних підходів для вирішення проблемних ситуацій професійного або соціального походження; методів і засобів утримання, годівлі, профілактики заразних і незаразних хвороб та лікування тварин; виробничих і технологічних процесів; показників економічного розвитку.</p>
Орієнтація освітньої програми	<p><i>Програма освітньо-професійна.</i> Базується на загальновідомих наукових результатах із врахуванням сьогоденних досягнень ветеринарної медицини, орієнтує на актуальність спеціалізацій в рамках яких можлива професійна та наукова кар'єра. Магістр із спеціальності «Ветеринарна медицина» має оволодіти системою загальнонаукових та спеціальних методів, професійними методиками та технологіями, професійними знаннями та вмінти організувати практичну, аналітичну та науково-дослідну діяльність.</p>

Основний фокус освітньої програми та спеціалізації	Загальна програма в області ветеринарної медицини. Акцент робиться на здатності забезпечувати безпечність продуктів тваринного і рослинного походження, на збереження здоров'я і продуктивності тварин, запобіганню їхнім хворобам та на захист людей від зоонозів.
Особливості програми	Міждисциплінарна та багатопрофільна підготовка фахівця, необхідність навчальної і виробничої практик.
4 - Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання	
Придатність до працевлаштування	<p>Основними місцями роботи фахівців з ветеринарної медицини є Міністерства і відомства України, структурні підрозділи органів державної влади, управління Держпродспоживслужби та її територіальні органи; регіональна служба ветеринарного контролю на державному кордоні України та транспорті; Збройні сили України, Національна гвардія України, Національна поліція України (підсобні господарства, розплідники тварин); науково-дослідні установи, випробувальні центри; заклади вищої освіти I-IV рівнів акредитації тощо; науково-дослідні установи судових експертиз України; вітчизняні та іноземні фірми і представництва, комерційні структури, які працюють у сфері ветеринарної медицини; установи системи державної та приватної ветеринарної медицини.</p> <p>За наявності диплома зазначаються професії, професійні назви робіт (згідно з чинною редакцією Національного класифікатора України: Класифікатор професій (ДК 003:2010) та International Standard Classification of Occupations 2008 (ISCO-08)), на фахову підготовку з яких можуть бути спрямовані освітньо-професійні та освітньо-наукові програми за спеціальністю: лікар ветеринарної медицини (2223.2), молодший науковий співробітник (ветеринарна медицина) (2223.1), науковий співробітник (ветеринарна медицина) (2223.1), асистент (2310.2), викладач вищого навчального закладу (2310.2), докторант (2310.1), завідувач аптеки (аптечного закладу) (1210.1), завідувач бази аптечної (1210.1), директор відділення (1210.1), завідувач лабораторії (1229.4), директор (начальник, інший керівник) підприємства (1210.1)</p>

Подальше навчання	Мають право продовжити навчання на третьому освітньо-науковому рівні вищої освіти та набувати додаткові кваліфікації в системі післядипломної освіти.
5 - Викладання та оцінювання	
Викладання та навчання	Студенто-центроване проблемно-орієнтоване навчання, яке проводиться у формі лекцій, семінарів, практичних занять, консультацій, самостійного вивчення, виконання курсових робіт, підготовка дипломної роботи на основі підручників, посібників, періодичних наукових видань, використання мережі Інтернет. За домінуючими методами та способами навчання: пасивні (пояснювальні, ілюстративні), активні (проблемні, інтерактивні, інформаційно-комп'ютерні, саморозвиваючі). За організаційними формами: колективного та інтегрованого навчання. За орієнтацією педагогічної взаємодії: позиційного та контекстного навчання, технологія співпраці.
Оцінювання	Звіти про проходження практики, контрольні роботи, тестування, підготовка презентацій, курсові роботи, письмові та усні екзамени. Підсумкова атестація випускника, підготовка та захист магістерської кваліфікаційної роботи.
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати завдання та проблемні питання у галузі ветеринарної медицини стосовно безпечного, санітарно-обумовленого утримання тварин, профілактики і діагностики їх хвороб, лікування хворих тварин, виробничо-фінансової діяльності, судово-ветеринарної експертизи й арбітражу та впровадження інноваційних технологій у професійну діяльність
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу. ЗК 2. Здатність до пошуку, оброблення інформації з різних джерел. ЗК 3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професії. ЗК 5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК 6. Здатність спілкуватися іноземною мовою. ЗК 7. Навички використання інформаційних і

	<p>комунікаційних технологій.</p> <p>ЗК 8. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні, приймати обґрунтовані рішення, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.</p> <p>ЗК 9. Здатність спілкуватися з нефхівцями своєї галузі (з експертами з інших галузей).</p> <p>ЗК 10. Здатність працювати в міжнародному контексті.</p> <p>ЗК 11. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.</p> <p>ЗК 12. Прагнення до збереження довкілля.</p>
<p>Фахові компетентності спеціальності (ФК)</p>	<p>ФК 1. Здатність розуміти та встановлювати особливості будови і функціонування клітин, тканин, органів, їх систем та апаратів організму тварин.</p> <p>ФК 2. Здатність використовувати інструментарій, спеціальні пристрої, прилади, лабораторне обладнання та інші технічні засоби для проведення необхідних маніпуляцій під час виконання професійної діяльності.</p> <p>ФК 3. Здатність дотримуватися правил охорони праці, асептики та антисептики під час здійснення фахової діяльності.</p> <p>ФК 4. Здатність проводити клінічні дослідження з метою формулювання висновків щодо стану тварин чи встановлення діагнозу.</p> <p>ФК 5. Здатність володіти методиками патолого-анатомічної діагностики.</p> <p>ФК 6. Здатність проводити відбір, пакування, фіксування і пересилання проб біологічного матеріалу для лабораторних досліджень.</p> <p>ФК 7. Здатність організувати, проводити і аналізувати лабораторні та спеціальні діагностичні дослідження.</p> <p>ФК 8. Здатність планувати, організувати та реалізовувати заходи з лікування тварин, хворих на незаразні, інфекційні та інвазійні хвороби.</p> <p>ФК 9. Здатність проводити акушерсько-гінекологічні та хірургічні заходи і операції.</p> <p>ФК 10. Здатність розробляти стратегії безпечного, санітарно-обумовленого утримання тварин.</p> <p>ФК 11. Здатність володіти знаннями з біобезпеки, біоетики та добробуту тварин.</p> <p>ФК 12. Здатність розробляти та реалізовувати заходи, спрямовані на захист населення від хвороб, спільних для тварин і людей.</p> <p>ФК 13. Здатність розробляти стратегії профілактики хвороб різної етіології.</p>

	<p>ФК 14. Здатність проводити судово-ветеринарну експертизу.</p> <p>ФК 15. Здатність організувати нагляд і контроль за виробництвом, зберіганням, транспортуванням та реалізацією продукції тваринного і рослинного походження.</p> <p>ФК 16. Здатність оберігати довкілля від забруднення відходами тваринництва, а також матеріалами та засобами ветеринарного призначення.</p> <p>ФК 17. Здатність розробляти стратегію виробничо-фінансової діяльності, маркетингу та менеджменту у ветеринарній медицині.</p> <p>ФК 18. Здатність характеризувати біологічні та технологічні процеси з використанням спеціалізованих програмних засобів.</p> <p>ФК 19. Здатність здійснювати просвітницьку діяльність серед фахівців, працівників галузі та населення.</p> <p>ФК 20. Здатність організувати, здійснювати і контролювати документообіг під час здійснення професійної діяльності.</p>
7 - Програмні результати навчання	
Знання	<p>ПРН 1. Володіти знаннями будови органів, їх систем і апаратів та всього організму загалом на макро-, мікро- і субмікроскопічному рівнях, знати функцію, топографію, визначати видову та вікову приналежність органів, їх систем та апаратів за умов норми та патології.</p> <p>ПРН 2. Знати основні параметри будови функції органів та характеристики і призначення технічних пристроїв, що використовують для з'ясування цих параметрів.</p> <p>ПРН 3. Знати правила техніки безпеки, особистої гігієни, асептики та антисептики.</p> <p>ПРН 4. Знати етіологію та патогенез хвороб, аналізувати епізоотичну та екологічну ситуації, умови утримання, годівлі і експлуатації тварин, урахувати їх фізіологічний стан, видові, порідні та індивідуальні особливості, знати способи та методи клінічних досліджень.</p> <p>ПРН 5. Знати особливості будови організму тварин за норми та можливі зміни форми і будови органів за патології.</p> <p>ПРН 6. Володіти знаннями етіології та патогенезу хвороб тварин, чинних нормативно-правових актів, що стосуються цього виду професійної діяльності, знати найсучасніші способи та методи лабораторних</p>

досліджень.

ПРН 7. Володіти знаннями чинних нормативно-правових актів, етіології і патогенезу хвороб тварин та способами і методами лабораторних досліджень.

ПРН 8. Знати особливості біології збудників заразних хвороб, патогенез хвороб, чинні нормативно-правові акти щодо методів боротьби з ними та способи і засоби фізіо-, дієто- і фармакотерапії.

ПРН 9. Володіти знаннями стосовно техніки фіксації тварин, підготовки рук хірурга, інструментів і операційного поля, а також знанням дії знеболювальних, антимікробних та інших лікарських засобів, що використовують під час акушерсько-хірургічних заходів та операцій.

ПРН 10. Знати санітарно-гігієнічні правила та норми щодо стану території тваринницького об'єкта, його приміщень, способів утримання, годівлі і водопою тварин та догляду за ними.

ПРН 11. Знати особливості захисту населення від небезпечних патогенів; знати процеси виробництва біотехнологічної продукції; володіти методиками ідентифікації небезпек, класифікації джерел небезпечних впливів.

ПРН 12. Знати закономірності розвитку епізоотичного процесу, етіології та патогенезу інфекційних та інвазійних хвороб тварин і шляхи їх запобігання та недопущення. Враховувати характер проведення різних ветеринарних обробок, видові, вікові, породні та індивідуальні особливості тварин.

ПРН 13. Знати етіологію та закономірності розвитку патологічного процесу незаразних хвороб тварин, шляхи їх попередження та недопущення.

ПРН 14. Володіти чинними нормативно-правовими актами.

ПРН 15. Знати технологічні процеси виробництва та чинні нормативно-правові акти щодо зберігання, транспортування та реалізації тваринницької продукції, а також продукції бджільництва та аквакультури.

ПРН 16. Знати умови зберігання відходів тваринницьких ферм та ветеринарно-медичного виробництва.

ПРН 17. Розуміти особливості функціонування ветеринарного бізнесу.

ПРН 18. Визначати джерела фінансування для проведення ветеринарно-санітарних заходів.

	<p>ПРН 19. Знати принципи і особливості використання спеціалізованих програмних засобів.</p> <p>ПРН 20. Володіти знаннями про ризики, що піддають загрозі стійкість і саме існування екосистем та їх компонентів, знати екологічно-залежні хвороби, екологічні фактори та їх впливи, прояви, зміни, наслідки, організації ветеринарного обліку з метою планування робіт та організації звітності в структурах галузі.</p>
<p>Навички</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Спроможність з'ясовувати на макро-, мікро- і субмікроскопічному рівнях структуру, топографію, видову та вікову приналежність органів, їх систем та апаратів. З'ясовувати функцію клітин, тканин, органів, їх систем та апаратів організму тварин за умов норми та патології. 2. Спроможність визначати, які саме технічні засоби необхідно використовувати у кожному конкретному випадку. Застосовувати інструменти, спеціальні пристрої, прилади, лабораторне обладнання та інші технічні засоби для з'ясування стану організму тварин чи здійснення необхідних маніпуляцій. 3. Здійснювати необхідні заходи з дотримання вимог правил техніки безпеки та особистої гігієни. Дотримуватись асептики та антисептики під час професійної діяльності. 4. Здатність збирати анамнестичні дані під час реєстрації та обстеження тварин. Спроможність планувати, організовувати та здійснювати клінічні дослідження тварин і проб біологічного матеріалу. Здатність аналізувати результати досліджень та формулювати висновки і ставити діагноз. 5. Здатність організовувати та здійснювати патолого-анатомічний розтин, аналізувати виявлені патолого-анатомічні зміни та документально оформляти висновки розтину. 6. Спроможність планувати, організовувати та здійснювати лабораторну діагностику за хвороб тварин і проб біологічного матеріалу. 7. Аналізувати результати лабораторних досліджень та формулювати висновки, рекомендації, поради чи встановлювати діагноз. 8. Здатність застосовувати раціональну схему лікування хворої тварини, обираючи етіотропну, нозогенетичну, замінну, симптоматичну, а за необхідності – і радикальну терапію хворої тварини. Здатність

використовувати специфічні й симптоматичні фармацевтичні препарати та лікарські засоби для лікування тварин, хворих на заразні та незаразні хвороби.

9. Спроможність готувати тварину до проведення акушерсько-хірургічних заходів та операцій – стерилізувати та використовувати інструменти, шовний і перев'язувальний матеріал, здійснювати місцеве знеболення та загальний наркоз. Володіти технікою внутрішньошкірних, підшкірних і внутрішньо-м'язових ін'єкцій та пункцій судин, переливання крові, проведення акушерсько-хірургічних заходів і операцій у різних ділянках тіла на різних органах тварин.

10. Здійснювати контроль за дотриманням санітарно-гігієнічних правил і норм щодо стану території тваринницького об'єкта, його приміщень, способів утримання, годівлі і водопою тварин та догляду за ними;

11. Уміти оперувати основними поняттями біобезпеки та біоетики; аналізувати існуючі й новітні етичні проблеми біотехнологічної та фармацевтичної галузей; аналізувати причини виникнення епізоотичних ситуацій та інфекційних захворювань.

12. Складати й аналізувати необхідні ветеринарні документи та проводити огляд тварин і підконтрольних вантажів. Формувати концепцію проведення протиепізоотичних заходів, аналізувати ефективність проведення дезінфекції, дезінсекції, дератизації.

13. Організовувати і проводити профілактичні обробки проти інфекційних та інвазійних хвороб, а також здійснювати диспансеризацію тварин з метою обґрунтованої профілактики хвороб та отримання якісної і безпечної продукції.

14. Здатність організовувати та здійснювати консультативну діяльність в галузі профілактики, діагностики та лікування хвороб тварин, проведення ветеринарно-санітарної експертизи, судово-ветеринарної експертизи та організації ветеринарної справи.

15. Здатність володіти методиками проведення досліджень з визначення якості тваринницької продукції та продукції бджільництва і аквакультури.

16. Здатність дотримуватись умов транспортування, знезараження, зберігання відходів тваринницької продукції та ветеринарно-медичного виробництва.

17. Спроможність визначати параметри ринкового

	<p>позиціонування підприємств галузі та вчасно реагувати на зміни в ринку ветеринарних послуг. Здатність, обчислювати ефективність ветеринарних заходів та можливі економічні збитки за допомогою сучасних методів, спеціальних методик та прийомів праці.</p> <p>18. Спроможність проводити статистичне оцінювання параметрів біологічних об'єктів та процесів в організмах тварин різних видів за умов норми і патології. Здатність моделювати біологічні та технологічні процеси.</p> <p>19. Спроможність аналізувати світоглядно-методологічні проблеми сучасної ветеринарної медицини. Здатність оцінювати, аналізувати та передбачати можливі наслідки впливу негативної дії екологічних факторів, епізоотичної ситуації та інших негативних чинників на здоров'я і добробут тварин.</p> <p>20. Спроможність оформлювати ветеринарну звітність установленого зразка під час здійснення професійної діяльності.</p>
Комунікативність	<p>1. Пояснювати та робити узагальнення стосовно встановлених особливостей будови і функціонування клітин, тканин, органів, їх систем та апаратів у тварин.</p> <p>2. Спроможність знаходити шляхи співпраці з технічними фахівцями для отримання максимальної інформації стосовно досліджуваного об'єкта.</p> <p>3. Знаходити шляхи та методи для забезпечення правил техніки безпеки, особистої гігієни, асептики та антисептики під час виконання службових обов'язків.</p> <p>4. Пояснювати потребу та необхідність проведення призначених клінічних досліджень, обґрунтовано аргументувати їх результати і встановлений діагноз.</p> <p>5. Визначати, описувати і пояснювати характер патолого-анатомічних процесів в органах і тканинах тварин на основі виявлення макро- і мікроскопічних змін; складати патолого-анатомічний діагноз та встановлювати причини загибелі.</p> <p>6. Пояснювати потребу та необхідність відбору певного виду матеріалу для лабораторних досліджень, обґрунтовувати способи та методи його пакування, фіксування та пересилання.</p> <p>7. Пояснювати потребу та необхідність проведення призначених лабораторних досліджень, обґрунтовано аргументувати їх результати і встановлений діагноз.</p> <p>8. Здійснювати контроль за дотриманням та виконанням чинних нормативно-правових актів стосовно методів та</p>

заходів лікування тварин, хворих на незаразні, інфекційні та інвазійні хвороби.

9. Уміти аналізувати та передбачувати хід операції. Переконаливо доводити власникам тварин та обслуговуючому персоналу про доцільність певних операцій та маніпуляцій.

10. Проводити пропаганду ветеринарних знань, просвітницьку роботу з питань гігієни, догляду, годівлі і утримання тварин, дотримання правил техніки безпеки праці і особистої гігієни працівниками тваринництва.

11. Установлювати відповідні зв'язки для досягнення цілей за допомогою норм, правил і принципів щодо використання біологічних агентів.

12. Здатність аналізувати ефективність планових діагностичних досліджень і специфічних та загальнопрофілактичних заходів, обґрунтовувати доцільність симптоматичного лікування хворих тварин.

13. Здатність пояснювати потребу у проведенні планових профілактичних обробок проти інфекційних та інвазійних хвороб і диспансеризації тварин з метою профілактики їх хвороб та отримання якісної і безпечної продукції.

14. Спроможність оцінити якість лікування в разі судово-ветеринарної експертизи.

15. Здатність здійснювати контроль за якістю тваринницької продукції, продукції бджільництва й аквакультури на всіх ланках її виробництва, транспортування й реалізації – від ферми й лану – до столу.

16. Здатність здійснювати контроль за зберіганням відходів тваринництва та ветеринарно-медичного виробництва.

17. Брати участь у взаємодії з фахівцями, суб'єктами господарювання та населенням для забезпечення виробничо-комерційної діяльності.

18. Здатність використовувати інформаційні технології у професійній діяльності та працювати з нефахівцями і населенням у комп'ютерних мережах.

19. Здатність знаходити спільну мову з фахівцями, працівниками галузі та населенням за різних умов і обставин.

20. Аналізувати доцільність використання коштів на проведення різних лікувально-профілактичних заходів та інших видів професійної діяльності.

Самостійність та відповідальність

1. Здатність самостійно встановлювати наявність чи відсутність відхилень між морфофункціональними параметрами об'єкта за норми та з'ясованими параметрами, знаходити рішення, рекомендувати шляхи його виконання, відповідати за прийняте рішення та передбачати можливі наслідки.
2. Здатність самостійно працювати з необхідними технічними пристроями та за їх показниками визначати параметри досліджуваних об'єктів.
3. Усвідомлювати наслідки порушення правил техніки безпеки, особистої гігієни, асептики і антисептики та нести відповідальність за їх порушення.
4. Самостійно вирішувати питання стосовно необхідності проведення призначених клінічних та лабораторних досліджень, інтерпретувати їх результати, обґрунтовувати.
5. Аналізувати та оцінювати одержані результати патолого-анатомічного розтину, виконувати документальне оформлення розтину трупів тварин.
6. Вирішувати питання стосовно вибору необхідного біологічного матеріалу, способів його пакування, фіксування і пересилання та виду лабораторних досліджень для вирішення певних задач професійної діяльності.
7. Вирішувати питання стосовно необхідності проведення призначених лабораторних досліджень, інтерпретувати їх результати, обґрунтовувати встановлений діагноз та передбачати необхідність додаткових клінічних чи лабораторних досліджень.
8. Володіти методикою та засобами пошуку наукових праць, методичних розробок, рекомендацій тощо, які стосуються нових методів профілактики, діагностики та лікування хвороб тварин.
9. Здатність правильно оцінити доцільність та необхідність здійснення акушерсько-хірургічного заходу чи операції та нести відповідальність за результати цього заходу.
10. Спроможність обирати та впроваджувати сучасні методи безпечного, санітарно-обумовленого утримання і годівлі тварин та догляду за ними.
11. Нести відповідальність за дотримання морально-етичних норм, правил і принципів використання біологічних агентів; етичних проблем сучасної біотехнології; біотичних аспектів виробництва

	<p>лікарських препаратів.</p> <p>12. Спроможність розробляти та брати відповідальність за впровадження системи заходів, спрямованих на захист населення від хвороб, спільних для тварин і людей.</p> <p>13. Прогнозувати можливість розвитку епізоотичної ситуації, визначати пріоритети дії рушійних сил епізоотичного процесу за тієї чи іншої інфекційної хвороби та встановлювати закономірності його розвитку; моделювати патологічні явища з використанням біологічних об'єктів та сучасного обладнання.</p> <p>14. Здатність приймати рішення та документально підтверджувати й аргументувати їх. Спроможність бути готовим наполягати на власних рішеннях у разі розгляду їх на судовому засіданні.</p> <p>15. Уміти приймати правильні рішення стосовно відповідності умов виробництва, транспортування, реалізації продукції тваринництва, бджільництва, аквакультури чинним нормативно-правовим актам.</p> <p>16. Нести відповідальність за збереження довкілля від забруднення відходами тваринництва та ветеринарно-медичного виробництва.</p> <p>17. Контролювати рівень діловодства, оцінювати маркетингові стратегії, скеровані на застосування високоефективних ветеринарних препаратів, сучасного обладнання і матеріалів, готувати пропозиції щодо підвищення продуктивності праці фахівців галузі.</p> <p>18. Аналізувати доцільність використання спеціалізованих програмних засобів, порівнювати наслідки біометричної обробки результатів досліджень з наявними у літературі.</p> <p>19. Здатність самостійно проводити просвітницьку діяльність серед фахівців відповідної сфери та населення, знаходити і приймати рішення в разі виникнення порушень життєдіяльності тварин чи змін екологічної ситуації.</p> <p>20. Усвідомлювати відповідальність за організацію і порядок проведення різних лікувально-профілактичних заходів, здійснювати ведення документації щодо витрати коштів на здійснення професійної діяльності.</p>
8 - Ресурсне забезпечення реалізації програми	
Кадрове забезпечення	100 % науково-педагогічних працівників задіяних до викладання професійно-орієнтованих дисциплін зі спеціальності 211 «Ветеринарна медицина» мають

	наукові ступені та вчені звання.
Матеріально-технічне забезпечення	Забезпеченість навчальними приміщеннями, лабораторіями відповідає потребі. Використання сучасних прикладних програм: програмний комплекс.
Інформаційне та навчально-методичне забезпечення	Офіційний веб-сайт https://lvet.edu.ua/ містить інформацію про освітні програми, навчальну, наукову і виховну діяльність, структурні підрозділи, правила прийому, контакти. Всі зареєстровані в університеті користувачі мають необмежений доступ до мережі Інтернет. Матеріали навчально-методичного забезпечення освітньо-професійної програми викладені на освітньому порталі «Навчальна робота»: https://lvet.edu.ua/index.php/navchalna-robota/osvitni-prohramy.html Використання фонду наукових бібліотек закладів вищої освіти (ЗВО) м. Львова, Львівської наукової бібліотеки імені В. Стефаника, Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського, Інтернет-ресурсів та авторських розробок науково-педагогічних працівників ЛНУВМБ імені С.З. Гжицького http://books.lvet.edu.ua/
9 - Академічна мобільність	
Національна кредитна мобільність	Індивідуальна академічна мобільність реалізується у рамках міжуніверситетських договорів про встановлення науково-освітянських відносин для задоволення потреб розвитку освіти і науки.
Міжнародна кредитна мобільність	На основі двосторонніх договорів між Львівським Національним університетом ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького та вищими навчальними закладами зарубіжних країн-партнерів, зокрема, угодами про співпрацю з університетами Польщі, Франції, Угорщини, Австрії, Словаччини Казахстану, Молдови, Грузії.
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	Проводиться навчання іноземних здобувачів вищої освіти.

2. Перелік компонент освітньо-професійної/наукової програми та їх логічна послідовність

2.1. Перелік компонент ОП

Код н/д	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові проекти (роботи), практики, кваліфікаційна робота)	Кількість кредитів	Семестри												Форма підсумк. контролю
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
I Обов'язкові компоненти спеціальності															
ОК 1	Іноземна мова (за проф. спрямув.)	4,5	x												екзамен
ОК 2	Історія України та цивілізаційний процес	3,0	x												залік*
ОК 3	Анатомія тварин	12,0	x	x											залік/ екзамен
ОК 4	Біонеорганічна та аналітична хімія	4,0	x												екзамен
ОК 5	Біофізика	3,0	x												залік
ОК 6	Цивільний захист	3,0	x												залік*
ОК 7	Латинська мова	3,0	x												залік
ОК 8	Ветеринарна генетика	3,0	x												залік
ОК 9	Українська мова (за проф. спрямуванням)	3,0		x											залік
ОК 10	Філософія з основами логіки	3,0		x											залік
ОК 11	Цитологія, гістологія, ембріологія	9,0		x	x										залік/ екзамен
ОК 12	Органічна хімія	4,0		x											екзамен
ОК 13	Біохімія	8,0			x	x									залік/ екзамен
ОК 14	Фізіологія тварин	9,0			x	x									залік/ екзамен
ОК 15.	Ветеринарна гігієна та санітарія	5,5			x										екзамен
ОК 16.	Ветеринарна мікробіологія та імунологія	9,0			x	x									залік/ екзамен
ОК 17.	Біотехнологія у ветеринарній медицині	3,5				x									залік
ОК 18.	Ветеринарна вірусологія	5,0					x								екзамен
ОК 19.	Ветеринарна патофізіологія	7,0					x	x							залік / екзамен
ОК 20.	Оперативна хірургія з основами топографічної анатомії	9,0					x	x							залік*/ екзамен

ОК 21.	Ветеринарна фармакологія	9,0					x	x									залік/екзамен
ОК 22.	Клінічна діагностика	8,0					x	x									залік/екзамен
ОК 23.	Добробут та етологія тварин	3,0					x										залік
ОК 24.	Акушерство, гінекологія і відтворення тварин	11,5						x	x	x							залік/екзамен /курсова
ОК 25.	Загальна і спеціальна хірургія	13,0							x	x	x						залік/екзамен /курсова
ОК 26.	Паразитологія та інвазійні хвороби	9,0							x	x							залік/екзамен
ОК 27.	Патологічна морфологія та розтин	12,0							x	x	x						залік/екзамен /курсова
ОК 28.	Внутрішні хвороби тварин	18,5							x	x	x	x					залік*/екзамен/курсова
ОК 29.	Епізоотологія та інфекційні хвороби	17,5							x	x	x	x					залік*/екзамен
ОК 30.	Ветеринарна токсикологія	3,0							x								залік
ОК 31.	Гігієна харчових продуктів та кормів	7,5									x	x					залік/ екзамен
ОК 32.	Ветеринарна клінічна біохімія	3,0									x						залік
ОК 33.	Біобезпека, біозахист, біоетика	3,5										x					залік
ОК 34.	Судово-ветеринарна медицина	3,5											x				залік
ОК 35.	Системи управління безпечністю харчових продуктів та кормів	3,5											x				залік
Всього обов'язкових дисциплін		236,0															
Навчальні практики		15,0															
Виробнича практика		16,0															
Державна атестація		3,0															
Всього обов'язкових компонент		270,0															
II. Вибіркові компоненти освітньо-професійної програми																	
ВД 1.	Вибіркова дисципліна 1	3,5		x													залік
ВД 2.	Вибіркова дисципліна 2	3,0		x													залік
ВД 3.	Вибіркова дисципліна 3	4,5			x												залік
ВД 4.	Вибіркова дисципліна 4	3,5			x												залік
ВД 5.	Вибіркова дисципліна 5	4,0				x											залік
ВД 6.	Вибіркова дисципліна 6	3,0				x											залік
ВД 7.	Вибіркова дисципліна 7	3,0				x											залік
ВД 8.	Вибіркова дисципліна 8	3,0						x									залік

ВД 9.	Вибіркова дисципліна 9	3,0						x										залік				
ВД 10.	Вибіркова дисципліна 10	3,0							x									залік				
ВД 11.	Вибіркова дисципліна 11	3,0							x									залік				
ВД 12.	Вибіркова дисципліна 12	3,0								x								залік				
ВД 13.	Вибіркова дисципліна 13	3,0										x						залік				
ВД 14.	Вибіркова дисципліна 14	3,0										x						залік				
ВД 15.	Вибіркова дисципліна 15	3,5											x					залік				
ВД 16.	Вибіркова дисципліна 16	7,0												x				іспит				
ВД 17.	Вибіркова дисципліна 17	5,0													x			залік				
ВД 18.	Вибіркова дисципліна 18	3,0														x		залік				
ВД 19.	Вибіркова дисципліна 19	3,0															x	залік				
ВД 20.	Вибіркова дисципліна 20	6,0															x	x	залік			
ВД 21.	Вибіркова дисципліна 21	3,0																x	залік			
ВД 22.	Вибіркова дисципліна 22	3,0																	x	залік		
ВД 23.	Вибіркова дисципліна 23	3,0																	x	залік		
ВД 24.	Вибіркова дисципліна 24	4,0																		x	залік	
ВД 25.	Вибіркова дисципліна 25	4,0																			x	залік
Всього вибірових компонентів		90,0																				
Всього		360,0																				

ВД – вибіркова дисципліна ОП

* Згідно із Законом України «Про вищу освіту» студенти мають право на «вибір навчальних дисциплін у межах, передбачених відповідною освітньою програмою та робочим навчальним планом, в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених для даного рівня вищої освіти. При цьому здобувачі певного рівня вищої освіти мають право вибирати навчальні дисципліни, що пропонуються для інших рівнів вищої освіти, за погодженням з керівником відповідного факультету чи підрозділу».

2.2. Розподіл змісту освітньо-професійної програми за групами компонентів та циклами підготовки

Обсяг навчального навантаження здобувача вищої освіти					
Обов'язкові компоненти освітньо-професійної програми		Вибіркові компоненти освітньо-професійної програми		Всього за весь термін навчання	
Кількість кредитів	%	Кількість кредитів	%	Кількість кредитів	%
270	75,0	90	25,0	360	100,0

2.3. Структурно-логічна схема ОП

Короткий опис логічної послідовності вивчення компонент освітньої програми. Рекомендується представляти у вигляді графа.

Згідно о Законом України «Про вищу освіту» студенти мають право на «вибір навчальних дисциплін у межах, передбачених відповідною освітньою програмою та робочим навчальним планом, в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених для даного рівня вищої освіти. При цьому здобувачі певного рівня вищої освіти мають право вибирати навчальні дисципліни, що пропонуються для інших рівнів вищої освіти, за погодженням з керівником відповідного факультету чи підрозділу».

Вищі навчальні заклади самостійно визначають механізми реалізації права студентів на вибір навчальних дисциплін (описується відповідним Положенням). Вибіркові дисципліни можуть формуватися у блоки, тоді студент вибирає блок дисциплін, після чого усі дисципліни блоку стають обов'язковими для вивчення. Рекомендується використовувати як блочні форми вибору, так і повністю вільний вибір дисциплін студентами.

2.3. СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ

1 СЕМЕСТР	2 СЕМЕСТР	3 СЕМЕСТР	4 СЕМЕСТР
ОК 1. Іноземна мова (за проф. спрямуванням)	ОК 10. Філософія з основами логіки	ОК 13. Біохімія	
ОК 2. Історія України та цивілізаційний процес	ОК 9. Українська мова (за проф. спрямуванням)	ОК 14. Фізіологія тварин	
ОК 4. Біонеорганічна та аналітична хімія	ОК 11 Цитологія, гістологія, ембріологія		ОК 17. Біотехнологія у ветеринарній медицині
ОК 5. Біофізика	ОК 12. Органічна хімія	ОК 16. Ветеринарна мікробіологія та імунологія	
ОК 3. Анатомія тварин		ОК 15. Ветеринарна гігієна і санітарія	ВД 5.
ОК 6. Цивільний захист	ВД 1.	ВД 3.	ВД 6.
ОК 7. Латинська мова	ВД 2.	ВД 4.	ВД 7.
ОК 8. Ветеринарна генетика	Навчальна практика		Навчальна практика

5 СЕМЕСТР	6 СЕМЕСТР	7 СЕМЕСТР	8 СЕМЕСТР	9 СЕМЕСТР	10 СЕМЕСТР
OK 19. Ветеринарна патофізіологія		OK 28. Внутрішні хвороби тварин			
OK 20. Оперативна хірургія з основами топографічної анатомії		OK 25. Загальна та спеціальна хірургія			OK 33. Біобезпека, біозахист, біотетика
OK 21. Ветеринарна фармакологія		OK 29. Епізоотологія та інфекційні хвороби			
OK 22. Клінічна діагностика		OK 27. Патологічна морфологія та розтин			OK 34. Судово-ветеринарна медицина
OK 18. Ветеринарна вірусологія	OK 24. Акушерство, гінекологія і біотехнологія відтворення тварин			OK 31. Гігієна харчових продуктів і кормів	
OK 23. Добробут та етологія тварин	ВД 10.	OK 26. Паразитологія та інвазійні хвороби		OK 32. Ветеринарна клінічна біохімія	OK 35. Системи управління безпечністю харчових продуктів та кормів
ВД 9.	ВД 11.	OK 30. Ветеринарна токсикологія	Навчальна практика	ВД 14.	ВД 15.
ВД 8.	Навчальна практика	ВД 12.		ВД 13.	
			Навчальна практика		

11 СЕМЕСТР	12 СЕМЕСТР
ВД 16.	ВД 21.
В 17.	ВД 22.
ВД 20.	
ВД 18.	ВД 23.
ВД 19.	ВД 24.
ВИРОБНИЧА ПРАКТИКА	ВД 25.
	ВИРОБНИЧА ПРАКТИКА
	ДЕРЖАВНА АТЕСТАЦІЯ

2.4. Матриця відповідності визначених Стандартом результатів навчання та компетентностей

		Компетентності																																	
		Загальні												Спеціальні (фахові)																					
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20		
ОК 1.	Іноземна мова (за проф. спрямув.)						+					+																			+	+			
ОК 2.	Історія України та цивілізаційний процес	+	+	+					+			+																					+	+	
ОК 3.	Анатомія тварин		+	+	+								+	+					+																
ОК 4.	Біонеорганічна та аналітична хімія	+	+	+	+							+		+	+	+			+																
ОК 5.	Біофізика	+	+	+				+	+					+	+					+															
ОК 6.	Цивільний захист	+		+								+												+				+	+						
ОК 7.	Латинська мова			+		+	+									+				+			+												
ОК 8.	Ветеринарна генетика			+	+				+			+		+	+				+			+													
ОК 9.	Українська мова (за проф. спрямув.)	+	+			+																										+	+		
ОК 10.	Філософія з основами логіки	+	+	+					+			+													+							+	+	+	
ОК 11.	Цитологія, гістологія, ембріологія	+	+	+	+				+				+	+					+																
ОК 12.	Органічна хімія	+	+	+	+							+		+	+	+			+																
ОК 13.	Біохімія	+	+	+					+			+		+	+	+			+																
ОК 14.	Фізіологія тварин	+		+	+				+				+	+			+	+		+															
ОК 15.	Ветеринарна гігієна та санітарія	+			+				+	+			+	+						+			+	+		+									
ОК 16.	Ветеринарна мікробіологія та імунологія			+	+				+					+	+				+	+				+											
ОК 17.	Біотехнологія у ветеринарній медицині	+	+	+					+			+		+	+	+			+																
ОК 18.	Ветеринарна вірусологія			+	+				+					+	+				+	+				+								+			
ОК 19.	Ветеринарна патофізіологія	+		+	+				+			+	+	+		+			+																
ОК 20.	Оперативна хірургія з основами топографічної анатомії		+	+					+			+		+	+				+				+	+											
ОК 21.	Ветеринарна фармакологія	+		+					+	+		+		+	+																+	+			+
ОК 22.	Клінічна діагностика	+		+					+	+					+	+	+		+	+															

OK 23.	Добробут та етологія тварин	+	+						+			+	+														+																
OK 24.	Акушерство, гінекологія і біотехнологія відтворення тварин	+	+	+	+									+	+				+																								
OK 25.	Загальна і спеціальна хірургія	+	+	+	+	+									+	+				+																							
OK 26.	Паразитологія та інвазійні хвороби			+	+	+			+																																		
OK 27.	Патологічна морфологія та розтин			+	+	+			+											+	+	+																					
OK 28.	Внутрішні хвороби тварин	+			+				+	+																																	
OK 29.	Епізоотологія та інфекційні хвороби				+															+	+	+																					
OK 30.	Ветеринарна токсикологія	+			+															+		+																					
OK 31.	Гігієна харчових продуктів та кормів				+																																						
OK 32.	Ветеринарна клінічна біохімія	+	+		+																																						
OK 33.	Біобезпека, біозахист та біоетика				+	+																																					
OK 34.	Судово-ветеринарна експертиза	+	+		+																																						
OK 35.	Системи управління безпечністю харчових продуктів та кормів			+	+																																						

2.5. Матриця забезпечення програмних результатів навчання відповідним компонентам освітньої програми

		Програмні результати навчання																			
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
OK 1.	Іноземна мова (за проф. спрямув.)							+							+						
OK 2.	Історія України та цивілізаційний процес																				+
OK 3.	Анатомія тварин	+	+			+															
OK 4.	Біонеорганічна та аналітична хімія	+				+		+													
OK 5.	Біофізика		+														+				+
OK 6.	Цивільний захист			+											+						+
OK 7.	Латинська мова (ветеринарна термінологія)	+				+			+												
OK 8.	Ветеринарна генетика	+							+				+								
OK 9.	Українська мова (за проф. спрямув.)																				+
OK 10.	Філософія з основами логіки																			+	+
OK 11.	Цитологія, гістологія, ембріологія	+				+															
OK 12.	Органічна хімія	+				+		+													
OK 13.	Біохімія	+				+		+													
OK 14.	Фізіологія тварин	+	+			+		+													
OK 15.	Ветеринарна гігієна та санітарія	+					+					+									
OK 16.	Ветеринарна мікробіологія та імунологія						+						+								
OK 17.	Біотехнологія у ветеринарній медицині	+				+		+													
OK 18.	Ветеринарна вірусологія						+						+								
OK 19..	Ветеринарна патофізіологія	+	+		+									+							
OK 20.	Оперативна хірургія основами топографічної анатомії	+	+	+			+				+										
OK 21.	Ветеринарна фармакологія			+							+			+	+		+				
OK 22.	Клінічна діагностика хвороб тварин		+	+		+		+		+											
OK 23.	Добробут та етологія тварин										+			+			+				+
OK 24.	Акушерство, гінекологія і біотехнологія відтворення тварин	+	+	+	+																
OK 25.	Загальна і спеціальна хірургія	+	+	+		+					+										
OK 26.	Паразитологія та інвазійні хвороби	+			+		+	+	+												
OK 27.	Патологічна морфологія та розтин	+	+	+		+	+							+							
OK 28.	Внутрішні хвороби тварин		+	+	+		+							+							
OK 29.	Епізоотологія та інфекційні хвороби								+				+	+							+
OK 30.	Ветеринарна токсикологія				+																+
OK 31.	Гігієна харчових продуктів та кормів	+					+	+							+	+					
OK 32.	Ветеринарна клінічна біохімія	+				+		+													
OK 33..	Біобезпека, біозахист та біоетика	+				+									+						+
OK 34.	Судово-ветеринарна експертиза	+				+	+		+						+						
OK 35.	Системи управління безпечністю харчових продуктів та кормів			+									+		+	+					+

3. Форма атестації здобувачів вищої освіти

Атестація проводиться у формі єдиного кваліфікаційного іспиту.

Єдиний державний кваліфікаційний іспит має перевіряти досягнення результатів навчання, визначених Стандартом вищої освіти України другого (магістерського) рівня освіти ступеня вищої освіти – магістр галузі знань – 21 Ветеринарна медицина спеціальності – 211 Ветеринарна медицина.

4. Перелік нормативних документів, на яких базується освітня програма:

1. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII.
2. Закон України «Про ветеринарну медицину» // ВВР. – 2007. – №5-6, ст. 53; 2008. – № 76, ст. 22; зміни 2008, 2012, 2014 рр.
3. Закон України «Про ліцензування видів господарської діяльності» від 02.03.2015 № 222-VIII.
4. Постанова Кабінету Міністрів від 29.04.2015 № 266 «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти».
5. Постанова Кабінету Міністрів від 30.12.2015 № 1187 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти».
6. Наказ МОН України від 19.02.2015 № 166 «Деякі питання оприлюднення інформації про діяльність вищих навчальних закладів».
7. Наказ МОН України від 06.11.2015 № 1151 «Про особливості запровадження переліку галузей знань, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 року № 266».
8. Наказ Міністерства освіти України від 01.06.2016 № 600 «Про затвердження та введення в дію методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти».
9. Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 18 листопада 2014 р. № 1361 «Про затвердження зміни до національного класифікатора України ДК 003:2010» (зміна № 2).
10. Національний класифікатор України: «Класифікатор професій» ДК 003:2010. – Київ : Вид-во «Соцінформ», 2010.